

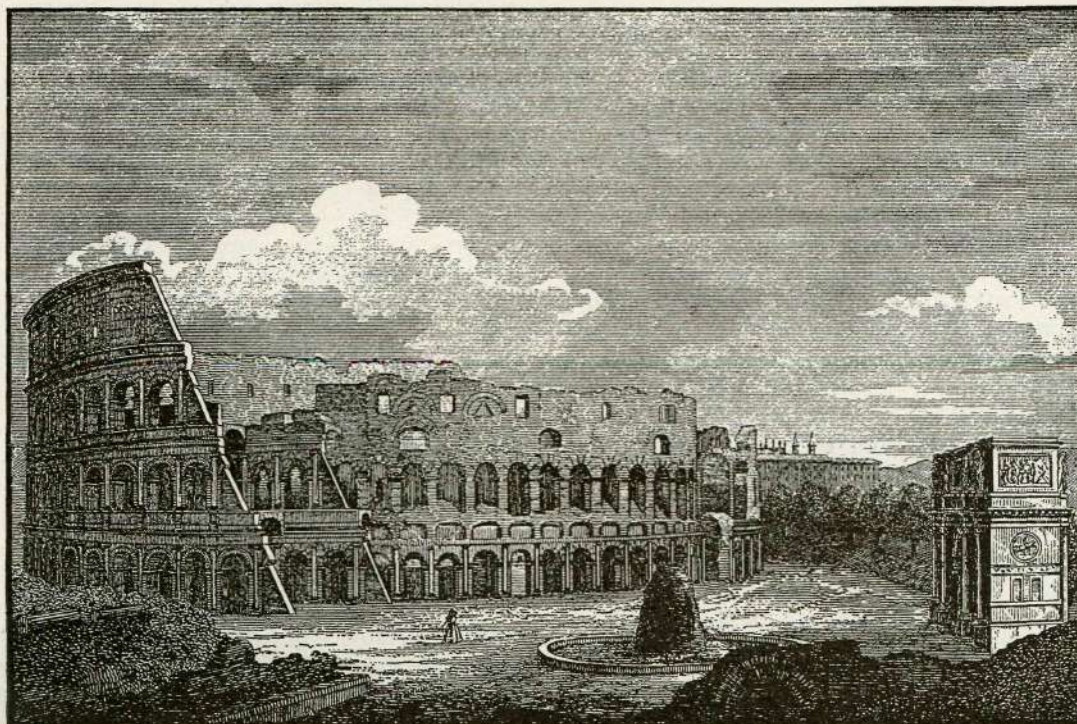
vzidali marmorno ploščo, na kateri še danes stojita besedi: „Fons olei“, pod tema pa vrstice:

*Hinc oleum fluxit, cum Christus Virgine luxit;
Nascitur hinc oleum, Deus ut de Virgine: utroque
Oleo sacrata est Roma, terrarum caput.*¹⁾

To je bila prva javna cerkev v Rimu, morda tudi prva v Evropi.

Konstantin, ki je krščanstvo obdaril s slobodo, podelil mu je tudi več krasnih, dragocenih cerkev. Njegov nasprotnik, Maksencij, je bil začel leta 307. zidati na glavnem rimskem trgu velikansko poslopje, v katerem naj bi bile

sodne razprave. Ko se je hrabri Konstantin polastil Rima, odločil je to, že skoraj dovršeno poslopje, v cerkveno rabo. Leta 315. je je blagoslovil Silvester I. To je bila slavna Konstantinova bazilika. Sedaj leži v razvalinah, orjaški oboki še sedaj visoko kipé nad stari Rim; vse kaže, kako ogromna in krasna je bila nekdanj največja bazilika starega veka. Po obliki — znotraj in zunaj — se je naslanjala tesno na rimsko-poganski zlog, kakor pozneje vse bazilike. Mnogo jih je postavil Konstantin sam. Zgodovina mu laskave hvale ne sme odreči, da je med drugim i s tem neutrudno pospe-

Notranjščina Koloseja.

ševal sv. vero. Ob njegovem času so kristijani posebno častili Marijo in one svetnike, katere našteva znani distihon:

Paulus, Virgo, Petrus, Laurentius atque Ioannes;
Hi patriarchatus nomen in Urbe tenent.

Vsakega ime je hotel navdušeni Konstantin proslaviti s posebno cerkvijo.

V severnem rimskem predmestju so imeli cesarji velika posestva bivših senatorjev Lateranov. Konstantin je skoraj vsa podaril papežu Silvestru, zraven pa je sezidal v najčistejšem zlogu baziliko sv. Janeza K. (S. Giovanni in La-

terano). Neizmerno bogato jo je okrasil; najboljšim umetnikom iz Rima, Ravene, Aten in Aleksandrije je izročil dela; zlata in dragih kamenov jim je dal v razkošni obilici na razpolago. Ko je bila bazilika dovršena, prihiteli so narodi od vseh vetrov občudovat to prekrasno delo. „Zlata bazilika“ je bilo iz početka njeno ime; ni bilo divnejšega svetišča od nje. Vse druge cerkve so se kot ponižne hčerke v skromnosti klanjale tej svoji ponosni materi, katero je svet s spoštovanjem zval „omnium Urbis et Orbis ecclesiarum mater.“

A samo jedna bazilika ni zadostovala Konstantinovi gorečnosti. Krog celega Rima je hotel oviti sijajen venec bliščečih bazilik. — Na vati-

¹⁾ To je: Od tod je teklo olje, Kristus je svetil z Devico. Od tod se je rodilo olje, kakor Kristus iz Device: z obojnim oljem je posvečena Roma, glava sveta.